

Ένας αριστοκράτης πολεμιστής ηλικίας 29-35 ετών με τα όπλα του και όλα τα κτερίσματα που συνόδευαν την ταφή του ήρθε στο φως στην αρχαία Ελεύθερνα της Κρήτης φέτος το καλοκαίρι. Λεπτές σιδερένιες, οξυκόρυφες λόγχες μήκους ως 45 εκ., άλλες από δόρατα κι άλλες από ξίφη, που στέκονταν όρθιες σαν να κρέμονται στον αέρα, αφού τα ξύλινα στελέχη τους, μπηγμένα στον τάφο κάποτε, έλιωσαν και χάθηκαν, αποκάλυψε η ανασκαφή που διενεργεί ο καθηγητής κ. Νίκος Σταμπολίδης.

Κι ανάμεσά τους ένα εργαλείο, αξινοπέλεκυς συγκεκριμένα (αξίνα στο πρόσθιο μέρος, πέλεκυς οξύς στο πίσω) καταπληκτικά διατηρημένος και εύρημα σπάνιο, όπως εξηγεί ο ανασκαφέας: «Γιατί φανερώνει την ομηρική παράδοση, όπου ένας βασιλιάς, αριστοκράτης ή πολεμιστής ήταν συγχρόνως και ικανός να δημιουργήσει ο ίδιος με τα χέρια του μια ξύλινη κατασκευή, ένα έπιπλο, ένα κρεβάτι, όπως ο Οδυσσέας φτιάχνει το κρεβάτι στο οποίο κοιμάται ο ίδιος με την Πηνελόπη του...». Τα οστά του άνδρα εξάλλου, βρίσκονταν μέσα σε μία πήλινη τεφροδόχο κάλη με ευθέα τοιχώματα και λαβές, υπολείμματα δηλαδή της ταφικής πυράς, πλυμένα και συναγμένα, όπως αναφέρει χαρακτηριστικά πάλι ο Όμηρος στην καύση του Πατρόκλου. Κι όπως συμβαίνει και στον διπλανό ταφικό θάλαμο των πολεμιστών της, που έχει ανασκαφεί στη νεκρόπολη της Ορθής Πέτρας.

Ανάμεσα στα πήλινα αγγεία που συνόδευαν την ταφή –αμφορείς, υδρίες, λήκυθοι κ.ά.– βρισκόταν όμως και ένας κρατήρας του 8ου αιώνα π.Χ., γεμάτος από ζωγραφιστά γεωμετρικά μοτίβα με εμβληματική παράσταση στο πρόσθιο και πίσω μέρος του με ένα θέμα μοναδικό: Μία ανδρική μορφή στη μέση και δίπλα της, ένθεν και ένθεν δύο ίππους. Στην πρώτη περίπτωση μάλιστα ο άνδρας φαίνεται να υψώνει τα χέρια και να «γητεύει» τα άλογα, ενώ στη δεύτερη μοιάζει να τα κρατά από σχοινί, που έχει περάσει στο λαιμό τους.

Παράλληλα, κοντά στις κεφαλές των αλόγων βρίσκονται δύο τροχοί ενώ στο κάτω μέρος εμφανίζονται και ψάρια.

«Ο κρατήρας εντάσσεται στον κύκλο των αντίστοιχων αγγείων με ανάλογες εικονογραφήσεις από το Άργος», λέει ο κ. Σταμπολίδης. «Σχοινί στο λαιμό και τροχοί αποτελούν τα “λαλούντα σύμβολα” της χρήσης των αλόγων ως ζώων που σύρουν άρματα, έτσι οι παραστάσεις θα μπορούσε να ερμηνευθούν ως απεικασμα της άγριας, μη πολιτισμένης ζωής στη μία όψη και το αντίθετο, την πολιτισμένη ζωή δηλαδή, μέσα σε πλαίσια μιας κοινωνίας, στη δεύτερη. Κι αν ο άνδρας ερμηνευθεί ως απλός άνθρωπος, γητευτής αλόγων, ήρωας ή θεός (ο Ποσειδώνας είναι κύριος και της θάλασσας και των ιππων) τότε βλέπουμε σε αυτό το αγγείο, όπου ανατέλλουν όλες οι εικονογραφήσεις των μύθων, να συντελείται ένας οργασμός ιστορίας μέσω εικόνων».

Επί είκοσι επτά χρόνια συνεχίζεται η ανασκαφή του Πανεπιστημίου Κρήτης, την οποία διευθύνει ο κ. Σταμπολίδης σε αυτό το νεκροταφείο της αρχαίας κρητικής πόλης, όπου τα ευρήματα αρχίζουν από τον 8ο αιώνα π.Χ. Φέτος μάλιστα κάτω από τα δάπεδα των κτισμάτων της υστεροελληνιστικής και πρώιμης ρωμαϊκής περιόδου βρέθηκε *in situ* (κατά χωράν) δεύτερη «Ορθή Πέτρα» –η πρώτη έχει δώσει την ονομασία της σε όλη την νεκρόπολη–, ένας πεσσός δηλαδή, που μοιάζει με αιγυπτιακό οβελίσκο πάνω σε βάθρο. Διατηρείται το κατώτερο τμήμα της σε ύψος 2 μέτρων ενώ το ανώτερο (περίπου 1,30-1,50μ.) αναζητείται στην περιοχή. Μοιάζει, όπως επισημαίνει ο ανασκαφέας, με τις ανάλογες πρώιμες επιτύμβιες στήλες του αθηναϊκού Κεραμεικού αν και εδώ αποτελείται από δύο μέρη ασβεστολιθικού πετρώματος με εξαιρετικά λείες επιφάνειες.

Άνδρας ηλικίας 60-70 ετών ήταν εξάλλου, όπως διαπιστώθηκε φέτος ο επιφανής νεκρός που βρέθηκε πέρυσι μέσα σε έναν τεράστιο πίθο μαζί με προσωπικά αντικείμενα ανάμεσα στα οποία ένα σιδερένιο εγχειρίδιο μήκους 45 εκατοστών και μια σιδερένια επίσης, πόρπη πάνω στην οποία διατηρούνται ακόμη ίχνη υφάσματος. Τρεις γυναίκες είχαν επίσης ταφεί στον ίδιο πίθο, πιθανότατα σε διαφορετικά χρονικά διαστήματα αλλά και διαφορετικής ηλικίας η καθεμία: Η μεγαλύτερη 35-42 ετών, η μεσαία περίπου 30, και η νεαρότερη 18-22 ετών. Όπως λέει ο κ. Σταμπολίδης, μάλιστα, σε αυτήν την τελευταία ανήκουν προφανώς τα χρυσοποίκιλτα ενδύματα που βρέθηκαν επίσης πέρυσι, μεγάλα τμήματα των οποίων συντηρούνται στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου. Συστάδες από αγγεία εντοπίστηκαν εξάλλου κοντά στον πίθο και συγκεκριμένα αμφορείς, υδρίες, αρωματοδόχες λήκυθοι, σκύφοι και άλλα.

Στο επάνω μέρος του πίθου ήρθαν στο φως επίσης δύο χάλκινοι λέβητες, ο ένας μέσα στον άλλο ενώ ένας μεγαλύτερος (καζάνι) διαμέτρου περίπου 65 εκ. βρέθηκε πλησίον τους. Αν κρίνει κανείς μάλιστα από ανάλογα ευρήματα στον διπλανό θαλαμωτό, λαξευτό τάφο των αριστοκρατών-πολεμιστών της Ελεύθερνας φαίνεται να ανήκουν στο τελετουργικό του ταφικού λουτρού των νεκρών πολεμιστών (τα λεγόμενα λουτρά για τον Άδη). Γιατί, όμως, βρέθηκαν πάνω στον τεράστιο πίθο; Ανήκαν στον γέροντα που είχε ταφεί εντός του ή συνέβαινε κάτι άλλο;

Ένας οικογενειακός τάφος προσώπων υψηλού κύρους της αρχαίας Ελεύθερνας του 8ου-7ου αι. π.Χ. θα μπορούσε να είναι μία απάντηση. Όπως λέει ο κ. Σταμπολίδης, «Η ανασκαφική έρευνα, πέρα από την επιστημονική τεκμηρίωση που προσφέρει κάθε φορά, αποτελεί ένα γοητευτικό πεδίο αστυνομικής και μυθιστορηματικής υφής. Η γοητεία του δεν βασίζεται μόνο στη φράση του ποιητή (Σεφέρη) στο ποίημά του «Ο βασιλιάς της Ασίνης» («γγίζοντας με τα δάχτυλά μας την αφή του [δηλαδή των αρχαίων] πάνω στις πέτρες») αλλά στην έκπληξη που προκαλούν εκάστοτε τα ευρήματα σε σχέση με παγιωμένες αντιλήψεις,

Ο γητευτής των αλόγων της αρχαίας Ελεύθερνας

Συντάχθηκε απο τον/την Administrator

Τρίτη, 13 Σεπτέμβριος 2011 00:00 - Τελευταία Ενημέρωση Τρίτη, 01 Νοέμβριος 2011 13:39

καταγεγραμμένες θεωρίες, υποθέσεις εργασίας, και δεδομένα ... μη δεδομένα».